

Øystein Stene (Norsko)

Narozen 1969, spisovatel, dramatik a režisér. Tvoří a mísí akci s filozofií, napětí s poezií, fantastické se známým. Jeho příběhy často zahrnují celou zeměkouli a vše živé a zkoumají, co znamená být člověkem v naší době. Kromě románů píše i pro film a divadlo a jeho texty byly přeloženy do angličtiny, francouzštiny, polštiny, švédštiny, vlámštiny, italštiny, češtiny a španělštiny.

úryvky z románu *Zákon dechu* přeložila Jitka Jindřišková

Dospělí nám pravidelně zpřístupňovali nové herny. Zkosený dům měl nekonečný počet pater a místností.

Ve skutečnosti samotný dům zkosený nebyl, to okna. Všech třicet podlaží mělo šikmá okna, každá hromadná ložnice, třída i herna.

Když se člověk díval jen na okno a nevnímal u toho strop nebo podlahu, přišlo mu, jako by dům stál nakřivo.

V pěti letech jsme se začali učit číst. Nejlíp si pamatuju písmena, která byla rozvěšená po třídě, každé na zvláštním listu. Velká masitá písmena, která jsme obkreslovali.

Připadalo mi, že všechna mají vlastní osobnost. Například b jsem vnímala jako silné a vzorné, ukázněné a spořádané, zatímco p bylo vznětlivé a neustále se hašteřilo s o. Taky tu bylo i, které ostatní sledovalo z odstupu, kdežto t bylo společenské.

Písmena existovala v malé a velké verzi, což na jejich osobnost mělo zásadní vliv. Zatímco velké G dělalo dojem velkého šéfa, malé g jsem měla za vtipálka.

Mámmy a táttové po nás chtěli, abychom písmena skládali do slov. *My, má, mě, sud, sob, syp*. Trvalo ale dlouho, než mi písmena začala připadat stejně zajímavá ve shluku jako samostatně. Zvlášť byla hezčí.

Jednou jsme takhle měli psát nová slova, když se v rohu třídy utvořil hlouček. Mámma Brit byla zrovna pryč, možná si potřebovala odskočit, už nevím.

Děti tiše jako pěny něco sledovaly. Přišla ke mně Lu a za ruku mě odvedla k oknu.

Nejdřív jsem si ničeho nevšimla, protože staré nádraží bylo velké a nepřehledné. Některá nástupiště se propadla a v kolejišti rostla zeleň.

Ale pak jsem uviděla, že tam dole, na lavičce na nástupišti, se někdo krčí a čímsi se zabývá.

Nakonec jsme u okna v tichosti stáli úplně všichni.

Ten kdosi měl na sobě velký černý kabát, pod ním byl zřejmě nahý. Vlasy měl dlouhé a prošedivělé, stejně jako vousy. Takové vlasy jsem neznala – husté, splihlé a zcuhané.

Skláněl se nad konzervou a snažil se ji proděravět kamenem. Nejspíš se mu to povedlo, protože z ní začal pít. Potom ve svém úsilí pokračoval, nato se zase napil. A tak pořád dokola, díra, lok, díra, lok, zopakoval to několikrát.

Když se mámma Brit vrátila, uviděla totéž co my. Vybídla nás, ať se posadíme.

Zvážněla, nasadila náhle mnohem vážnější výraz než obvykle.

Ten tvor venku není člověk, ani mámma, ani táтта, sdělila nám. Je to člop.
Člop je člověk, který zapomněl, jaké to je být člověkem. Člopi žijí jen venku, uvnitř ne, dodala.

[...]

Jsem na další výpravě s týmem, zpátky v domě v St. Hanshaugen, ve druhém patře. Je nad nulou, poslední zbytky sněhu se změnil v břečku. Skupinka člopů se pořád drží poblíž hřbitova. Samci leží na vyvrácených náhrobcích.

Březí samice má kolem ramen pléd. Kroucením odlamuje pupeny z břízek rostoucích mezi hroby. Otupěle si je vkládá do úst, pomalu žvýká a přitom se drbe na zadku.

Přiblížím si obraz v dalekohledu na maximum. Kůži má samice pokrytou modřinami, některé skvrny jsou zarudlé. V lýtku jí zeje otevřená rána, v ní by mohla být infekce. V takovém případě by jí moc času nezbývalo. Břicho má obrovské, pohyb jí činí potíže.

Chlapec jí je neustále v patách, napodobuje ji. Utrhne pupen, žvýká, ale pak ho vyplivne. Matka se ho pokusí přimět, aby si ho opět vložil do pusy, ale jakmile se k němu otočí zády, zase ho vyplivne.

Ani nedutáme, Miri, Olle, táтта Piotrek a já. Stojíme vedle sebe před rozbitým oknem.

Až na obrovské břicho vypadá samice pohubele a vyčerpaně. Ostatní tři členové tlupy odpočívají v jarním sluníčku. Ten největší, nepochybně alfa samec, zřejmě podřimuje.

Jak tam takhle polehávají, působí skoro lidsky. Chytře, inteligentně.

Piotrek si srovná helmu. Potom z brašny vytáhne malou kuši, podá ji mně a já ji předám Miri. Ta na ni nasadí optický zaměřovač, kuši natáhne, vloží do ní šíp a namíří na březí samici. Zadržím dech. Ve sluchátkách slyším, jak Miri dýchá, klidně a soustředěně.

Zacílí, vystřelí, šíp tiše vyletí oknem, prosviští přes silnici až na hřbitov. Trefí samici do stehna.

Ta sebou trhne, rozhlédne se, zachrčí. Všimne si šípu, vytáhne ho. Dýchá ztěžka, schoulí se, potom se ale narovná a zařve směrem k nám.

Její mládě vběhne mezi stromy, schová se.

Piotrek ustoupí hlouběji do stínu a strhne i nás ostatní.

Zbytek tlupy se vzbudí, zvedne se a zmateně se vydá k vřiskající samici. Pokoušejí se ji uklidnit, poplácávají ji po zádech, hladí po hlavě. Ale ona se uklidnit nenechá, křičí na nás, dokud se k nám alfa samec také neotočí.

Až pak se samice svalí na zem.

Druhý samec se k ní skloní, zatímco chlupatý alfa rozzuřeně zírá směrem k nám. Těžko říct, jestli nás skutečně vidí.

„Olle, slzný plyn!“ vyštěkne Piotrek tlumeně.

Olle vyloví nádobku, vytáhne rozbušku a vrhne granát z okna. Tlupa nejdřív jen stojí a dívá se na kouř valící se ven, vzápětí pocítí účinky plynu. Člopi kašlou a chrchlají, ustupují. Mnou si oči, což bolest akorát zhoršuje.

Alfa samec se ale vrátí, proběhne kouřem a namíří si to k nám, k budově, kde se nacházíme.

Slyšíme, jak dole lomcuje dveřmi.

„Musíme výš!“

Piotrek mě postrčí kupředu, chce, abych šla první. Neochotně ho obejdu, kdo ví, co číhá za dalším rohem. Stoupáme po schodišti, patro za patrem. Samec nás soudě dle zvuků následuje.

Pokračujeme až do nejvyššího podlaží kancelářské budovy, kolem recepcy do místnosti s velkým stolem z lakovaného dřeva a spoustou židlí.

Piotrek zavře dveře, přidrží si ukazováček před pusou a jeho pst nám ve sluchátkách nepříjemně zaprská.

„Počkáme a snad to vzdá. Co myslíš ty, Almo?“

Horlivě přikývnu a o dva kroky couvnu, čímž chci dát najevo, že by táta Piotrek měl nad situací převzít zodpovědnost.

Olle se posadí na jednu z polstrovaných židlí. Pustí se do rutinní kontroly ox-kombinézy. Nejprve bot, potom nohou, paží a trupu.

Miri popojde k oknu, podívá se dolů.

„Je tam pořád dost kouře,“ pronese.

Piotrek stojí u dveří, naslouchá, kývne k Miri.

„Pořád tam leží?“

„Jo,“ odpoví mu.

Posadím se vedle Olleho, rozhlížím se po místnosti. Určitě to bývala zasedačka nějaké firmy, protože na stěnách visí velké malby a černobílé fotky žen a mužů. Židle kolem stolu jsou v dobrém stavu. Masivní nábytek je vyrobený z tmavého dřeva. Tapeta má vínovou barvu, ve spojích je mírně popraskaná. Jinak ale všechno působí nedotčeně.

Od předělu tu určitě nikdo nebyl.

Vtom se Piotrek narovná a gestem nás pobídne, ať se schováme za stůl. Vplazím se pod něj mezi židlemi, Olle a Miri se přikrčí. Piotrek se ukryje za skříň u okna.

Několik vteřin je úplné ticho.

Vtom se dveře rozletí, vidím holé nohy alfa samce, slyším jeho těžký dech, potom zavětrčí. Ozývá se překotné chrčivé čmuchání.

Samec se pomalu pohybuje po místnosti a přitom temně vrčí. Prsty na nohách má hrubé, nehty nezvykle modré a zelené. Upírám na něj pohled, dokud se člop nezastaví přímo přede mnou. Ztichne, zdá se, že přemýšlí. Ani nedutám, nikdo ani nedutá, ve sluchátkách se neozývá jediný zvuk, mám pocit, že mi vzduch v plicích tuhne, mrzne, mění se v led, v kámen, už ho nikdy nevydechnu.

Třeskutá rána. Jako by mi explodovala hlava.

Nemám nejmenší ponětí, co se děje.

Pak u hlavy uvidím pistoli, patří Miri. A hned nato uvidím i Miri, jak zbraň drží.

Z hlavně se kouří, chlupatý alfa samec se svezl na podlahu. V uších mi zvoní, slyším, že Piotrek na Miri něco sykl, ale nerozumím co.

Samec tam pár vteřin leží a těžce oddechuje, potom se postaví, z rány ve stehně mu rytmicky tryská krev. Sehne se, podívá se pod stůl, kouká na nás, snad zvažuje, jestli má dost sil k útoku. Vyrazí ze sebe skřek, otočí se a vyběhne ze dveří.

Vydechnu, znovu plíce naplním vzduchem, dvakrát za sebou, ze všech sil, srdce mi splašeně buší, připadá mi, že v láhvi není dostatek kyslíku, že ho není dost ani na celém světě, skleněné hledí se mi zamlží a já sotva rozeznávám Miri, pořád drží pistoli a celá se třese.

„To... ta... prostě vystřelila,“ vykoktá a vstane. Piotrek zavrtí hlavou. Popojde k Miri, pistoli jí vezme a strčí ji do pouzdra, zacvakne. Položí dívce ruce na ramena a zatřese s ní, jako by ji chtěl probudit.

„No dobře, to se moc nepovedlo, ale už se stalo, co uděláme teď?“

„Zabijeme toho samce?“ zeptá se Olle.

„Co myslíš ty, Almo?“

Piotrek a ostatní se na mě podívají, čekají na moji odpověď. Vyškrábu se na nohy, snažím se zklidnit dech a opanovat roztřesená kolena.

„Musíme spoutat tu březí samici a dostat ji do džípu, samec počká.“

Piotrek přikývne.

„Než samec vykrvácí, asi bude dost trpět, ale březí samice jsou naše priorita!“